

KRIGETS SKÖRDAR I IRAK

Kriget i Irak är i det närmaste slut, rapporterar våra medier och talar om demokratiska framsteg och andra tecken på att utvecklingen vänt. USA skall före nästa års utgång ha dragit tillbaka alla sina trupper, och snart är detta krig ett minne blott, redo att ta steget in i historieboken.

En sådan beskrivning är dock högst bedräglig. För den irakiska civilbefolkningens del är kriget inte alls över. Vapnen har inte tystnat, massakrerna har inte upphört. Dessutom fortsätter kriget, dag för dag, även på ett mycket lömskare sätt, i människors kroppar, i ännu ofödda foster och hos nyfödda spädbarn.

Alltsedan Gulfkriget vid nittioalets början och det nuvarande kriget, som inleddes 2003, har antalet cancerfall i Irak ökat påtagligt, framför allt i städerna Falluja, Basra, Najaf och Bagdad, liksom antalet fosterskador, missfall och missbildningar hos nyfödda.

Lokalbefolkningen är starkt oroad och ser, föga förvånande, kriget och de skador på människor och miljö de medför som orsak till den alarmerande hälsosituationen.

Irakiska läkare och forskare har länge försökt slå larm, liksom utländska journalister, läkare, hjälparbetare etc. Men deras iakttagelser ges aldrig någon plats i det löpande nyhetsflödet.

Ingen lyssnar till dem, ingen bryr sig, allt sopas under mattan eller förpassas till små okända nätmedier eller ideellt arbetande solidaritetsorganisationer som saknar resurser att bryta igenom den mur av påbjuden tystnad som omger krigets följdverkningar.

Därför finns det all anledning att noga lyssna till BBC:s rutinerade utrikesreporter John Simpson (som för övrigt själv skadades i Irak 2003, av amerikansk ”friendly fire”, när han som icke-inbäddad journalist bevakade krigets inledning).

Simpson företog nyligen en ny reportageresa till Irak och besökte då Falluja som 2004 var föremål för två, mycket intensiva, amerikanska attacker. Trots att denna stad ligger bara sex-sju mil från Bagdad har den, alltsedan dess, varit nästan helt avskuren från omvärlden. Den irakiska regeringen hävdar att det där inte alls märkts någon ökning av antalet missbildade barn, på sin höjd ett eller två fall per år. Och det är detta förnekande och denna mörkläggnings som gjort att det aldrig företagits någon ordentlig, systematisk undersökning och dokumentation av skadorna på människor och miljö och dessa skadors eventuella samband med krigföringen.

När Simpson besökte det splitter nya sjukhuset i Falluja, byggt med amerikanskt stöd, märkte han att personalen var på sin vakt. De var rädda och vågade inte uttala sig om de många fallen av missbildade barn. Det som de hade att berätta stred ju mot den irakiska regeringens version. Och denna regering vill inte stöta sig med amerikanerna, därav attityden ”locket på”. Simpson lyckades dock få ett samtal med en kvinnlig barnläkare på detta sjukhus, doktor Samira al-Ani, och hon berättade att hon upptäckte två eller tre nya fall varje dag. Ungefär tusen om året, vilket är mycket mer än tidigare. De vanligaste missbildningarna var medfödda hjärtfel. Men naturligtvis kunde hon inte bevisa att dessa hjärtfel var direkt orsakade av kriget:

”Jag är läkare. Jag måste förhålla mig vetenskapligt när jag uttalar mig. Jag har ingenting dokumenterat. Men jag kan berätta för er att för varje år ökar antalet sådana hjärtfel.”

Simpson besökte också en klinik för handikappade barn och såg med egna ögon föräldrar komma dit med sina telningar: en enarmad flicka, flera förlamade barn, en flicka med så svår ryggradsskada att han fick lov att be sin kameraman att sluta filma, pojkar och flickor med hjärn- och nervskador.

Flera gånger berättade personer som Simpson träffade i Falluja att myndigheterna där avrätt kvinnor från att föda barn.

Det förefaller som att vissa delar av staden är värre drabbade än andra. Värst lär det vara i ett

område nära floden, där striderna stod som hetast 2004. Dricksvattnet kan också vara förgiftat, eftersom delar av bombade hus och annat bråte vräkts direkt ner i floden där många hämtar sitt vatten.

Men om det ökade antalet cancerfall, missfall och missbildade barn verkligen är en följd av kriget och, vilket många misstänker, av USA:s användning av bl.a. vit fosfor och utarmat uran, det kan endast fastställas genom oberoende, vetenskapliga, undersökningar. Och då är det inte bara tumörsjukdomar och fosterskador som måste studeras utan också befolkningens dricksvatten och allmänna livsmiljö. För dagens Irak är, på sina håll, som en stor krigsskyrkogård där marken, jorden, är kontaminerad av stoftet från utarmat uran och andra substanser och där utbrända stridsvagnar och annat förbrukat krigsmateriel ligger och skräpar och riskerar att sprida sina giftiga ämnen till barn och vuxna.

Så länge civilbefolkningen fortfarande lider av krigets verkningar och de skyldiga till dessa krigsförbrytelser går fria kan man inte säga att kriget är ett avslutat kapitel. Dags alltså även för den svenska opinionen att vakna, så att vår regering kan förmås att agera i FN och andra internationella sammanhang, till förmån för den hårt prövade irakiska civilbefolkningen.

Margareta Zetterström (journalist och författare)

100510